

BUDAPEST

92

Mozaik a főváros múltjából

Ki volt Báthori László barát?

A hárshegyi Báthori barlangról úgy tartotta a budai fáma: nevét arról a Báthori László pálos barátáról nyerte, aki — a XV. században — ebben a barlangban fordította magyarra a bibliát. (Régebben nagyobb ásatást folytattunk e barlangban s megállapítottuk, ha talán időnkint remetéskedett is benne valaki, a barlang kiképzésének célja más volt: a Báthori-barlang a pálosok középkori vasbányája volt.) A pálosrend középkori történésze, Gyöngyösi Gergely, rendtörténetében úgy írja: Báthori — aki eredetileg iskolamester volt, majd több tanítványával együtt lépett be a pálos rendbe — a bibliát a mi nyelvünkre fordította. De lemásolta — magyarul — egyes szentek legendáját is. Kódexét — írja Gyöngyösi — Mátyás király a saját könyvtárába vitette át. A kortárs írók megemlékeznek arról is, hogy Báthori puritán egyszerűségben élt, a fiatal remeték tanítója volt s késő aggságában, 1484-ben halt meg. Úgy tudják: 1456 és 1459 között került Budaszentlőrincre.

A Báthori-kérdést tüzetesebben kiváló

irodalomtörténészünk, Mezey László vette revízió alá. Eredményei illúziókat foszlatnak szét, de értékes s főként valós új ismeretekkel szolgálnak. Mezey a latin szövegekben szereplő kifejezésekből (conscriptit és exposuit) elsősorban azt szűri le: Báthori nem latinból magyarra fordította művét, hanem egy már meglévő magyar bibliát másolt át. Kimutatta: a remeteíró azonos Nyírcsászári (vagy Császári) Lászlóval, Báthory Bertalan nyírségi nagybirtokos familiárisával. Báthory Bertalan és a szolgálatában álló Császári László 1430-ban együtt iratkoztak be a bécsi egyetemre. László utóbb Nyírbátorban iskolamester lett. Innen vette fel a Báthori nevet, majd innen lépett be — 1456 körül — a pálos rendbe. Eszerint 1484-ben már valóban igen öreg ember lehetett.

Megjegyezzük, hogy a budaszentlőrinci tudós barátnak egyetlen — talán egykorú kép alapján festett — arcképe megmaradt. (Ma a sárospataki várban őrzik.) Zimmermann Jakab pálos barát festette a XVIII. században.

z. I.